

Diken - vägens följeslagare

Text: Anders Östberg

Illustration: Sven R Ohlson / Logogrande

En av de allra viktigaste åtgärderna för att få en fungerande väg är att den är torr. Vatten är bra, men i vägen hör det inte hemma. Vatten kan försämra bärigheten, orsaka halka, tjälskador och mycket mer. Det gäller att få bort vattnet från vägytan utan att det tränger ner i vägkroppen. Här kommer dikenas viktiga betydelse in.

För den vanlige trafikanten är diken inte något man tänker på till vardags. Dikena ligger där på sidorna av vägen, har alltid gjort och kommer förhoppningsvis alltid att göra det. Men som den engagerade enskilda väghållaren vet, så är väl fungerande diken en förutsättning för att en väg överhuvudtaget ska kunna hålla.

Dikning av grusväg och dikning av belagd väg har två helt olika problemställningar. Vägkanterna på en grusväg har ofta en tendens att tryckas ut och ibland kan dikets funktion avsevärt försämrats. På en belagd väg är ofta vägkanterna intakta, varför diknings-

åtgärder mer handlar om att återställa diket till ursprungligt djup.

Var försiktig med att inte skära bort allt material i innerslätten utan se till att överbyggnaden får en tillfredställande dränering. Ett vanligt problem är att gräs växer utanför beläggningens kant, vilket måste tas bort så att ytvattnet från körbanan kan rinna av på ett tillfredställande sätt. Gräset tas bort genom kantskärning, till exempel innan vintern eller på våren.

En stor del av materialet går att återanvända genom inblandning i slitlagret, varifrån det kommit. Lika viktigt, men som ofta glöms bort, är ytterslän-

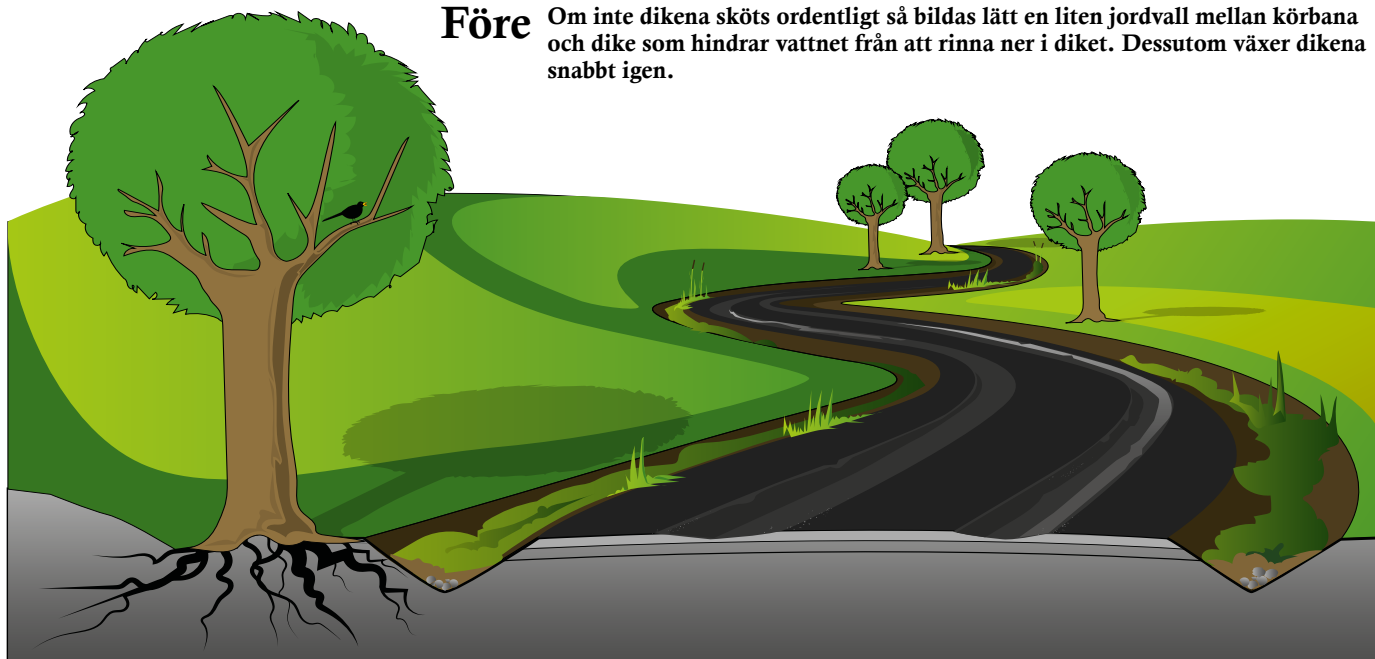
ten som måste vara i gott skick för att jordmassor inte ska glida ner från den sidan.

Dika med jämna mellanrum

Med tiden slammar diken igen genom att grus sand och jord spolats loss från vägkanten. Dikesrensning innebär att både kantskärning och rensning sker regelbundet.

Även grenar från närliggande träd, buskage och annat har en förmåga att samlas i diken. Dika endast då det verkligen behövs, dikning längs en belagd väg bör ske vid en 12-15 års intervall och längs en grusväg med

Före Om inte diken sköts ordentligt så bildas lätt en liten jordvall mellan körbana och dike som hindrar vattnet från att rinna ner i diket. Dessutom växer diken snabbt igen.

7-10 års mellanrum. Hur ofta beror på lokala förhållanden, exempelvis vilken växtlighet som finns. Sträva efter ett dikesdjup på minst 60 cm.

Vanligt med frågor om diken

REVs vägingenjör Anders Lundell får relativt ofta frågor om diken och dikning. Just att det både finns ett vägtek-niskt och ett mer juridiskt perspektiv på frågan gör den mer speciell:

– Som alltid vill våra medlemsföreningar göra rätt för sig, berättar Anders, och många oroar sig nog i onödan. Att ta hand om ett ”vanligt” dike som går längs vägen eller trummor under vägen handlar mycket om sunt förnuft. Håll koll, rensa vid städdagar och sedan med lite längre mellanrum gör ni mer ordentliga dikningar.

– Mer komplicerat är det när vi får frågor om vem som ansvarar för trummor eller diken som går bort från vägen, till exempel in i skogen eller ut på en äng. Om det inte uttryckligen står i ert anläggningsbeslut från lantmäteriet att föreningen ansvarar för dike/rör

som går ut i sidled från vägen så gör ni det inte. Generellt är det bara diken som går längs vägen som är föreningens ansvar.

Det vanligaste är att fastighetsägaren får bekosta anläggandet av infart och trumma i diket, men att sedan föreningen övertar ansvar för underhåll. Det kan betyda rensning och eventuellt framtida byte av trumman för föreningen.

Andra frågor Anders kan stöta på är fastighetsägare som klagat på vatten som rinner in på deras tomter:

– Det vatten som rinner ner i diken måste ibland ledas bort från vägen i dikenas lågpunkter. Frågan är då var väghållarens ansvar slutar. Det är inte ovanligt att medlemmarna klagat över vatten som rinner in på tomt från vägen eller vägområdet.

Generellt gäller att varje fastighetsägare är skyldig att tåla vattnets naturliga väg, tillrinning eller avrinning, som berör fastigheten. En fastighet belägen nedanför en väg eller högre beläget

markområde får tåla att vatten rinner in på och ut från hans ägor. Ägaren kan acceptera eller åtgärda detta. Det är dennes ensak.

Genomför inte stora förändringar

De enskilda väghållarna måste lära sig att skilja på dikesrensning och markavvattning. Markavvattning är de åtgärder som utförs för att avlägsna oönskat vatten (dränera mark) eller skydda vatten. För att en åtgärd skall anses vara markavvattning i miljöbalkens mening krävs att syftet med åtgärden är att varaktigt öka markens lämplighet för ett visst ändamål, *se vidare artikel sidan 10*.

Tillstånd krävs alltid för markavvattning. I större delen av södra och mellersta Sverige råder förbud mot markavvattning. Där krävs därför först en särskild dispens från markavvattningsförbudet för att ett tillstånd till markavvattning därefter skall kunna ges. Länsstyrelsen prövar dispenser. Tillstånd för markavvattning prövas av länsstyrelsen eller miljödomstol. ▲

Efter Välskötta diken leder bort vattnet från vägbanan. Beskär med jämna mellanrum samt underhåll tvärfallen.

